

Меліорація в європейському значенні – це синонім прогресу

«Земля – це золото, вода – це діамант, а разом – це життя» - цінна настанова, яка ще раз нагадує про необхідність особливо бережливо ставитися до природних багатств. Ці слова винесено в епіграф до своєрідного літопису діяльності Сарненського управління водного господарства. А підготувала його висококваліфікований фахівець своєї справи, справжній ентузіаст, оптиміст, начальник відділу водних ресурсів Валентина БРУСНЯК. Погортаємо ж його сторінки...

Колективу управління виповнилося сорок років. Валентина прийшла в нього в 1982, розпорощавшись з Єльнівським, що в Рокитнівському районі, де відпрацювала обов'язкових два роки після закінчення Українського інституту інженерів водного господарства, й заповзятливо взялася за роботу. Небайдужого до проблем галузі молодого спеціаліста помітили, обрали ще й профспілковим ватажком. І не помилились. Дівчина зарекомендувала себе справжньою душею трудової родини. Щира, відверта, привітна, вимоглива й донині користується повагою та авторитетом серед меліораторів.

Серцем Валентина Брусняк прикипіла, як кажуть, до дорученої справи. Хіба можна не полюбити мальовничий Поліський край з його природним розмаїттям, працьовитими людьми, готовими зробити землю ще кращою, ще родючішою, берегти кожен її клаптик у первозданній красі!? І заглибилась у минуле зі старожилами загублених у болотах сіл, ветеранами виробництва. Настільки пройняли, що вирішила написати історію створення та діяльності управління. В архіві роздобула старовинну «карту Полісся съ обозначенієм ходовых линий общей нивелировки», підготувала детальну характеристику природних умов району, зазначивши, що меліорація земель для Сарненщини є одним із заходів із підвищення родючості ґрунтів. Отож збільшення загального рівня сільськогосподарського виробництва.

Динаміку росту осушених земель показала в розгорнутій таблиці, що красномовно висвітлює розвиток меліорації краю. Автор «докопалась», що перші спроби осушення боліт і заболочених земель у районі зафіксовані в 1898 році. Їх провела західна експедиція під керівництвом генерал-лейтенанта І. Жилінського, яка й організувала будівництво каналів на площі майже 400 га. До слова, прокладали їх вручну, без попередніх наукових досліджень. Зі створенням Сарненської дослідної станції з освоєння боліт осушення поставили на наукову основу.

А яку цікаву переповіла легенду! За нею, болото – це чортова робота. По колись чистій воді плив Бог на човні й оглядав, де землю зробити, за ним назирці - чорт. От «посіяв» Бог землю: розступилася вода – винирнула суха твердь з лісами, полями, сінокосами. Чорт же запоганив чисту воду, обернувши її в болото. На зло... Відтоді люди кажуть, де болото, там і чорт. «А виправляти витівки нечистого на Поліссі доводиться не ангелам небесним, а представникам більш приземленої професії – меліораторам», - зазначає Валентина, переходячи до довготривалої дискусії щодо вигідності осушення та його впливу на довкілля. Наводить переконливі аргументи

одного відомого геолога, ґрунтознавця, який повчально попереджав, що перш, чим витратити на це кошти, необхідно довести, що річки, які беруть свій початок у болотах, зможуть обійтися без них. Інакше доведеться ще більше витратити і праці, і засобів, щоб обводнити осушену місцевість.

Історії ж створення Сарненського управління передували чотири меліоративні організації: три будівельні й одна експлуатаційна. У 1957-ому запрацювала в Сарнах Рівненська машинно-екскаваторна станція «Укрмехгідробуд», яку з 1968-го перейменували на ПМК-66 «Поліссяводбуду». Механізаторів називали першопрохідцями, бо вони виконували основний обсяг робіт. Серед них відомі машиністи екскаваторів – лауреат державної премії, делегат XXV з'їзду КПРС, кавалер орденів Леніна та Жовтневої революції Антон Зіглевський, лауреат премії Ленінського комсомолу Іван Плотницький, член Президії ЦК профспілки сільського господарства Павло Гаєвський... Услід за ПМК-66 виробничники Сарненської ПМК-81 та Клесівського ПМК-177.

Для утримання меліоративних земель на базі чотирьох експлуатаційних діляниць Рівненського управління з експлуатації осушених земель наказом № 1 від 9 січня 1968 року створили Сарненське управління, яке обслуговувало осушувальні системи нашого та сусіднього Рокитнівського районів. На той час діяли такі: «Велике Вербче – Дворець», «Гало», «Яринівка», «Язвинка», площі яких відповідно 238, 1507, 4870 і 837 га.

Апогею меліорація досягла в середині 80-х, коли щорічно в експлуатацію вводили понад 1,5 тис. га осушених земель. З гордістю Валентина зазначає, що меліоратори – це люди складної професії, які повертали життя тисячам гектарів заболочених земель, раніше непридатних для сільськогосподарського використання. Цей період обумовлений ефективною діяльністю облводгоспу на чолі з В. Левчаком, тресту «Поліссяводбуд» з чисельними пересувними механізованими колонами, їх самовідданими виробничниками. Нагадує, що високим темпам меліорації сприяли Рівненська філія інституту «Укрдіпроводгосп», Могилянський завод з виробництва гончарної трубки, високоефективне використання меліорованих земель у колгоспах «50 років Жовтня», ім. Першого Травня, радгоспу ім. Дзержинського. Цікаві фотознімки доповнюють неординарну історію колективу.

Першим же керівником управління працював випускник Українського інституту інженерів водного господарства Йосип Скирканич. Його та світлинами того періоду й відкривається панорама трудових віх управління. На базі в той період уже діяли п'ять гідротехнічних споруд, за якими закріпили гідротехніків Володимира Береговця, Ігоря Суліму, Івана Гриневича, Володимира Чумака, Федора Богданця. Колектив інженерів і гідротехніків звільнив господарства від невластивих їм робіт, взявши на той час на повне технічне обслуговування осушувальні системи двох районів. Не покладаючи рук трудилися гідротехніки Володимир Береговець, Іван Дзюгань, Ганна Чумак, Анатолій Корж, Володимир Чумак, оглядачі Сава Дейнека, Яків Філончук. У цілому управління обслуговувало 40

осушувальних систем, – загальна площа з осушувальною мережею становила 56572 га, а протяжність – 3461 км. Середня кількість працюючих - 180 чоловік, які обслуговували 11 одноковшевих, 7 багатоковшевих екскаваторів, 4 бульдозери, 7 тракторів, 10 вантажівок, кротодренажну машину, 5 каналочисувачів.

Проте найбільш якісні зміни в меліорації відбулися з 1971 по 1980 роки. Подальший розвиток зорієнтований на забезпечення ефективного функціонування наявних систем, здійснення поступової їх реконструкції з урахуванням досягнень меліоративної науки. 15150 га зайняли осушувально-зволожувальні системи, на 7383 га проклали систему польдерного типу, яку обслуговувало 15 насосних станцій. До сільськогосподарського використання залучили 68 тис. га непридатних у первісному природному стані заболочених і перезволожених земель, а меліоровані стали основою розвитку агропромислового комплексу. Нині, вважає Валентина Брусняк, меліорація повинна базуватися на принципах агроландшафтного підходу, охорони навколишнього середовища, водних джерел, рослинного й тваринного світу.

Сім років очолював колектив також випускник Українського інституту інженерів водного господарства Володимир Гордус, під керівництвом якого колектив продовжив започатковані традиції. З вересня 1990-го начальником управління незмінно працює знову ж таки випускник цього закладу Василь Пінчук – умілий організатор, відповідальний і принциповий керівник. Для своєчасної розробки комплексних проектів з будівництва та ремонту осушувальних систем, гідроспоруд, житла та виробничих приміщень створили проектну групу, в якій працювало 8-10 інженерів. Проявляючи технічну грамотність, вміло передавали досвід молодим спеціалістам і практикантам Петро Кобринець, Іван Василюк, Ольга Болкуневич,

Валентина Загранична, Віталій Казван. З числа мехзагону серед кращих Петро Гриневич, Олексій Кібиш, Остап Котик, Адам Оленіч, Олексій Свирид, Галина Свирид, Катерина Мотчук, Дмитро Позняковський, Володимир Куришко, Петро Мотчук, Іван Лясковець, Яків Симончук, Сергій Самойлик, Петро Мурза, Володимир Войтович, Трохим Пацьола й ін. Валентина з теплотою та любов'ю розповідає й згадує всіх, хто добросовісно працював і працює, підтримуючи меліоративні системи в належному стані, - Миколу Білотіла, Мусія Балабушку, Володимира Левчука, Анатолія Музиченка, агрономів-меліораторів Ольгу Радько, Марію Щербину, а також спеціалістів Тетяну Каменчук, Олену Гаць, Галину Маковецьку, Ольгу Шاپірко, Михайла Москалика, Ніну Зеленкову. Не забула й тих членів колективу, які відійшли за межу вічності, - Валентину Кобринець, Ніну Куцицьку, Людмилу Лапко, Ніну Люлько, Василя Красовського, Анатолія Коржа, Любов Данилицьку. І знову ж таки гармонійно доповнюють текст світлина трудового життя, громадської діяльності, культурного й змістовного відпочинку меліораторів - суботники та недільники, поїздки по пам'ятних місцях країни...

Найбільшу частину літопису присвячено сьогоденню управління, яке за наказом Мінводгоспу УРСР № 105 від 11 липня 1988-го перейменовано в

управління меліоративних систем, а з 1 січня 2005-го - в управління водного господарства. Змінено не просто назву, зазначає урядниця історії Валентина Брусняк, а й значно розширено функції.

Фахівець у свою чергу по-новому перейнялася проблемами колективу, станом навколишнього середовища, взялася за перо. Невдовзі на сторінках районного видання «Сарненські новини» з'являється перша стаття на злободенну тему «Вода чекає захисту». Згодом начальник відділу водних ресурсів на шпальтах газети повела мову про воду, як джерело життя. Викликали резонанс статті «Щоб не грати реквієм малим річкам», «Дев'ятий вал сміттевої навали», «SOS» кричать малі річки» й ін. Команда Василя Пінчука, ядро колективу, а це його заступник Ростислав Гусарук, головний економіст Тетяна Козярчук, інженер Петро Гриневич, Ольга Болкуневич, головний бухгалтер Галина Паламарчук, Валентина Брусняк, головний енергетик Юрій Токарчук, головний спеціаліст відділу експлуатації Іван Дзугань, головний механік Ярослав Козярчук - кожен на своєму трудовому посту працюють з повною віддачею, щоб забезпечити поставлені завдання, щоб разом з усіма виробничниками довести, що меліорація в європейському розумінні цього слова – це синонім прогресу, оскільки кожен крок покращання – то крок уперед. Цими словами знову ж таки чудовими промовистими світлинами та висловом: «Земля – це золото, вода – це діамант, а разом - це життя» закінчується історія Сарненського управління водного господарства. Та ні! Не закінчується, а продовжується, адже це лише одна зі сходинок, що піднімає меліораторів на щаблі визнання, необхідності працювати, яку диктує життя.

Раїса БРИЧКОВА.